

פרשת בא תשפ"א

בא אל פרעה

שמות פרק א'

(א) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פְּרַעֲהַ כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לְבֹו וְאֶת לֵב עֶבְדֹו לְמַעַן שְׁתִּי אֶתְנִי אֵלָה בְּקִרְבּוֹ: (ב) וּלְמַעַן תִּסְפָּר בְּאָזְנִי בְּנֶדָ וּבֶן בְּנֶדָ אֶת אֲשֶׁר הִתְעַלְלַתִּי בְּמִצְרַיִם וְאֶת אֶתְנִי אֲשֶׁר שְׁמַתִּי בָם וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי ה':

רש"י

(א) ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה - והתרה בו: שתי - שימי שאשית אני: (ב) ולמען תספר - בתורה להודיע לדורות: התעללתי - שחקתי, כמו (במדבר כב כט) כי התעללת בי, (שמואל א' ו' ו) הלא כאשר התעולל בהם, האמור במצרים. ואינו לשון פועל ומעללים, שאם כן היה לו לכתוב עוללתי, כמו (איכה א' כב) ועולל למו כאשר עוללת לי, (שם כב) אשר עולל לי:

רמב"ן

(א) כי אני הכבדתי את לבו - הודיע הקדוש ברוך הוא למשה שהוא הכביד את לבם עתה אחרי שפחדו ממנו בברד והתודו על עונם. ואמר לו הטעם כי עשיתי כן, למען שאשית בקרבם אלה האותות אשר אני חפץ לעשות בהם שידעו מצרים את גבורתי, לא שאעניש אותם יותר מפני הכובד הזה. ועוד כדי שתספר אתה וכל ישראל לדורות הבאים כח מעשי, ותדעו כי אני ה', וכל אשר אחפוץ אעשה בשמים ובארץ: (ב) וטעם התעללתי - כי אני מצחק בו, שאני מכביד את לבו ועושה הנקמות בו, כטעם יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו (תהלים ב' ד). והנה הודיע הקדוש ברוך הוא עתה למשה מכת הארבה ושיגיד אותה לפרעה, כי מה טעם בא אל פרעה, כי לא יאמר לו כלום, ולא נזכר רק בדברי משה אל פרעה, כי הכתוב קצר בזה. וכן קצר למעלה במכת הברד שסיפר דברי הקדוש ברוך הוא אל משה התיצב לפני פרעה ואמרת אליו (לעיל ט' ג), ולא הזכיר דברי משה אל פרעה כלל, כמו שפירשתי (שם יט), וסבת זה שלא ירצה להאריך בשניהם, ופעם יקצר בזה ופעם בזה. ובאלה שמות רבה (יג ד) ראיתי ולמען תספר באזני בנד, הודיעו הקדוש ברוך הוא למשה מה מכה יביא עליהם, וכתב אותה משה ברמז, ולמען תספר באזני בנד ובן בנד, זו מכת הארבה, כמה דתימר עליה לבניכם ספרו ובניכם לבניהם וגוי' (יואל א' ג):

בראשית פרק ז' פסוק א'

וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ בֹּא אֶתָּה וְכָל בְּיִתְךָ אֶל הַתֵּבָה כִּי אֶתְּךָ רְאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה:

רמב"ן

ויאמר ה' לנוח - הודיעו השם, כי במדת רחמים ימלט אותו ואת ביתו ויחיה מהם זרע לדורות, וזה טעם לחיות זרע על פני כל הארץ (להלן פסוק ג), כי מתחלה אמר להחיות אתך (לעיל ו' ט). ורמז לו עתה במדת רחמים על הקרבן, להודיע אותו שישעה אל קרבנו, ובזכות קרבנו יקיים העולם ולא יכרת עוד מפני מי המבול. ועל כן מזכיר בו השם המיוחד, כי בכל ענין הקרבנות לא יזכיר "אלהים", כאשר אזכיר (ויקרא א' ט) בהגיעי לשם בעזרת השם: בא אתה וכל ביתך אל התיבה - עשה נח את התיבה ימים רבים קודם המבול, וכאשר קרב עת המבול בחדש השני בעשור לחדש, חזר וצוהו שיבא הוא וכל ביתו בתיבה. הוא שאמר לו בראשונה (לעיל ו' יח) אתה ובניך ואשתך ונשי בניך. והודיעו כי בזכותו לבדו ינצלו, שלא אמר "אתכם ראיתי צדיקים לפני". וצוה שיקח הוא ויביא מן הבהמה הטהורה ומן העוף הטהור שבעה שבעה. והודיעו יום המבול שבו יבא אל התיבה. וכן עשה, שבעצם היום זה בא נח (להלן פסוק ג). וזהו טעם מפני מי המבול (להלן פסוק ז). ורש"י כתב אף נח מקטני אמנה היה ולא נכנס לתיבה עד שדחפוהו המים. ולשון בראשית רבה (לב ו) מחוסר אמנה היה, אלולי שהגיעו מים עד קרסוליו לא היה נכנס לתיבה. אם כן יאמר, שלא נכנס שם עד שגברו המים וכסו פני כל הארץ וראה כי יטבע:

בראשית פרק ח' פסוק טז'

צֵא מִן הַתֵּבָה אֶתָּה וְאֶשְׁתְּךָ וּבְנֶיךָ וּנְשֵׁי בְנֶיךָ אִתְּךָ: